

43

EZ - ZUHRUF / UKURAS
OBJAVLJENA U MEKI, IMA 89 AJETA*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ١ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ٢ إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ٣
 وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِّ حَكِيمٌ ٤ أَفَضْرِبُ عَنْكَ الذِّكْرَ
 صَفْحًا أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ ٥ وَكَرَّرْنَا مِنْ نَبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ
 ٦ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ٧ فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ
 مِنْهُمْ بَطْشًا وَمِثْلًا لِّلْأَوَّلِينَ ٨

"U Ime Allaha, Svemilosnog Milostivog!"

"Ha-mim."/1/ "Tako Mi Knjige jasne", /2/ "Mi je objavljujemo kao Kur'an na arapskom jeziku, da biste razumjeli", /3/ "a on je u Glavnoj knjizi, u Nas, cijenjen i savršen."/4/ "Zar da odustanemo Opomenu vam saopćavati zato što svaku mjeru zla prelazite?"/5/ "A koliko smo Mi prijašnjim narodima vjerovjesnika poslali"/6/ "i nijedan im vjerovjesnik nije došao, a da mu se nisu narugali!"/7/ "Zato smo uništavali one koji su od ovih moćniji bili, a prethodio je primjer prijašnjih naroda."/8/

Uzvišeni Allah kaže: **"Ha-mim. Tako Mi Knjige jasne"**, knjige jasnih i veličanstvenih misli i izraza, jer je objavljena na arapskom jeziku koji je izražajno najbogatiji jezik u komuniciranju ljudi. Upravo zato Uzvišeni kaže:

"Mi je objavljujemo." Dževalna ovdje znači "enzelna", tj. objavljujemo **"kao Kur'an na arapskom jeziku"**, znači: na jeziku Arapa.

"...da biste razumjeli" - kako biste mogli shvatiti njegova značenja.

"A on je u Glavnoj knjizi, u Nas, cijenjen i savršen", znači: da je čast koju Kur'an uživa u višim sferama (među melekima) potpuno jasna. Uzvišeni veli:

"on", Kur'an **"u Glavnoj je knjizi"** u Levhi-mahfuzu - knjizi pomno čuvanoj **"kod Nas"** **"cijenjen"**, uživa veličanstveno mjesto, ugled i počasti. **"...savršen"**,

savršeno precizan, bez ikakve zbrke i nesklada. Sve ovo ima za cilj naglasiti kur'ansku veličinu i nedostižnost. Kao što na drugom mjestu Uzvišeni Allah veli:

"On je, zaista, Kur'an plemeniti u Knjizi brižljivo čuvanoj i dodirnuti ga smiju samo oni koji su čisti, on je Objava od Gospodara svjetova."/56:77-80/ Iz značenja ovih ajeta učenjaci, da je Allah sa njima zadovoljan, izveli su stav da nečista osoba - džunub ne smije doticati Mushaf. To se u pojedinim hadisima i spominje zato što meleki u Visokome Društvu odaju počast Mushafu koji sadrži Kur'an. Stanovnici Zemlje prvenstveno su obavezni to činiti jer je on njima objavljen. Govor Kur'ana njima je upućen. Stoga su prvenstveno ljudi dužni prema Kur'anu ophoditi se sa poštovanjem odajući mu svako priznanje. Poslušno mu se staviti na raspolaganje i priznati pokornost jer je i Sam Allah Kur'anu odredio mjesto:

"...a on je u Glavnoj knjizi, u Nas, cijenjen i savršen."

"Zar da odustanemo Opomenu vam saopćavati zato što svaku mjeru zla prelazite?" Mufessiri su se razišli u značenju ovog ajeta. Spominju se mnoga mišljenja. Najljepše što je rečeno jeste da Uzvišeni Allah zbog Svoje milosti prema stvorenjima ne prestaje pozivati ih ka dobru i mudroj Uputi - Kur'anu, iako to oni odbijaju i svaku mjeru u zlu prelaze. On im čak slijedenje Upute stavlja u dužnost. Pravim putem će krenuti oni kojima je Uputa propisana (te će za slijedene Upute razložno biti nagrađeni), a kao dokaz protiv onih kojima je nesreća propisana bit će zaslužene kazne. Zatim Allah hoće da smiri srce Vjerovjesnika, s.a.v.s., pa kaže:

"A koliko smo Mi prijašnjim narodima vjerovjesnika poslali", ti narodi su prethodili tvome narodu,

"i nijedan im vjerovjesnik nije došao, a da mu se nisu narugali!" znači: u laž ga utjerivali i za podsmijeh uzimali.

"Zato smo uništavali one koji su od ovih moćniji bili", tj., Muhammede, uništavali smo one koji su poslanike u laž ugonili, iako su bili moćniji od tvoga naroda. Kao što Uzvišeni veli:

"Zašto oni ne putuju po svijetu, pa da vide kako su završili oni prije njih? Oni su bili od njih mnogobrojniji i jači."/40:83/ Ajeta ove poruke ima mnogo. A riječi Allaha, dž.š.: "a prethodio je primjer prijašnjih naroda", tj. Mi smo ih kao primjere za pouku navodili narodima što su iza njih živjeli. Ako budu poslanike lažnim smatrali, snaći će ih ono što je snašlo i narode što su prije živjeli. Kao što Uzvišeni veli na kraju ovog poglavlja:

"i učinismo ih primjerom i poukom narodima kasnijim."/43:56/

* 45. je ajet medinski.
 Objavljena nakon sure EŠ-šura.

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ①
 الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ
 مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ②
 وَالَّذِي نَزَّلَ
 مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيِّتًا كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ③
 وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ
 ④ لَتَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُونَهُ نِعْمَةً رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ
 وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرْنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقَرَّرِينَ ⑤ وَإِنَّا إِلَى
 رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ⑥

"Pa ako ih upitaš ko je stvorio nebesa i Zemlju, oni će sigurno reći: 'Stvorio ih je Silni, Sveznajući!'" /9/ "Onaj Koji vam je Zemlju kolijevkom učinio i po njoj vam prolaze stvorio, da biste se uputili"; /10/ "Onaj koji s neba s mjerom spušta vodu, pomoću koje u život vraćamo mrtve predjele - tako ćete i vi biti (iz grobova) izvedeni." /11/ "Onaj Koji stvara stvorenja svake vrste i daje vam lađe i stoku da na njima putujete", /12/ "da se na (palubama i) ledima njihovim smjestite i da se, potom, kada se smjestite na njih, sjetite blagodati Gospodara svoga i da reknete: 'Slavljen neka je Onaj Koji nam je ovo potčinio, mi to sami ne bismo mogli postići', /13/ 'i mi ćemo se sigurno Gospodaru svome vratiti!'" /14/

Kaže Uzvišeni Allah - Muhammede, ako upitaš mušrike:

"A ako ih upitaš ko je stvorio" oni će ti, uistinu, priznati da je svemu tome tvorac Allah, Jedini. Njemu niko nije saučesnik. A oni i pored ove tvrdnje obožavaju, mimo Njega, druga božanstva. Kaže dalje Uzvišeni Allah: "Onaj Koji vam je Zemlju kolijevkom učinio", tj. boravištem i stabilnom. Vi po Zemlji putujete, budite se i spavate iako je postavljena na pokretnoj vodenoj masi. Nju je Allah učvrstio brdima da se ne bi razdvajala.

"...i po njoj vam prolaze stvorio", puteve koji se protežu između brda i preko udolina.

"...da biste se uputili"; putujući iz mjesta u mjesto. "Onaj Koji s neba s mjerom spušta vodu", prema potrebi za usjeve što posijete, plodove što očekujete, koliko je potrebno za piće vama i vašoj stoci. Allah, dž.š., kaže:

"...pomoću koje u život vraćamo mrtve predjele", tj. mrtvu zemlju; a nakon što se natopi kišom oživi raznovrsnim plodovima. Oživljavanjem mrtve zemlje Uzvišeni Allah zatim upućuje (ukazuje)

na oživljavanje mrtvih tijela na Sudnjem danu, te kaže: "tako ćete i vi biti (iz grobova) izvedeni." Uzvišeni dalje veli:

"Onaj Koji stvara stvorenja svake vrste", biljnog svijeta što iz zemlje niče svih vrsta, svih sorti i svih plodova kao i životinjskog svijeta sveopće raznolikosti.

"...i daje vam lađe i stoku da na njima putujete", tj. brodove i potčinio vam je i podložnom učinio stoku. On je dao da od stoke imate hranu, piće i da je kao prijevozno sredstvo koristite. Zato Uzvišeni veli:

"da se na njihovim (palubama i) ledima smjestite", da se potpuno uspnete na leđa (palubu), "i da se potom sjetite blagodati svoga Gospodara", svega što vam je omogućio.

"...kada se smjestite na njih i reknete: Slavljen neka je Onaj Koji nam je ovo potčinio, mi to sami ne bismo mogli postići", mi za to ne bismo imali snage sami, da nam nije Allah ovo omogućio mi bismo nemoćni bili to učiniti.

"...i mi ćemo se sigurno Gospodaru svome vratiti!" - nakon naše smrti Njemu ćemo pokorno doći, ka Njemu je usmjereno naše zadnje, najvažnije putovanje. Ovim se govoreći o načinima putovanja na dunjaluku, skreće pažnja na putovanje ka ahiretu, kao što se ovosvjetskom opskrbom podjeća na opskrbu budućeg svijeta:

"Snabdijte se, a najbolja je opskrba bogobojaznost", ili odjećom na dunjaluku, aludira se na osiguranje vječne ahiretske odjeće: "a i raskošna odijela, ali, odjeća bogobojaznosti, to je ono najbolje." /7:26/ Prenosi imam Ahmed od Ali ibn Rebia da je rekao: /130/ Gledao sam Aliju, r.a., kako se penje na svoju jahalicu. Kad je zakoračio nogom da uzjaše, reče: "U ime Allaha." Kad se popeo reče:

"Hvala Allahu -Uzvišen neka je Onaj Koji nam je ovo potčinio, mi to sami ne bismo mogli postići, i mi ćemo se sigurno Gospodaru svome vratiti!" /44:13-14/, zatim "Hvala Allahu", - izgovorio tri puta. "Allah je najveći" - tri puta, a potom rekao: "Slavljen neka si Ti. Nema boga osim Tebe, ja sam prema sebi nasilje počinio, pa mi oprostite!" Tada se osmjehnuo. Upitao sam ga: "Zašto si se nasmijao, o vladaru pravovjernih?" On, r.a., mi na to odgovori: "Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako čini ovako kako sam ja uradio, pa se nasmijao. Ja sam upitao: "Zašto si se nasmijao, o, Allahov Poslanice?" Na to mi je s.a.v.s., odgovorio: "Zadivio se Uzvišeni Veličanstveni Gospodar Svome robu kad izgovori riječi: 'Gospodaru moj, oprostite mi', i rekne: 'Moj rob je spoznao da grijeh ne može oprostiti niko osim ja!' Ovako prenose Ebu-Davud, Et-Tirmizi i Nesai. Tirmizi kaže da je ovaj hadis hasen - sahih. Prenosi imam Ahmed od Ibn Omera, r.a.: /104/ Uistinu je Vjerovjesnik, s.a.v.s., jašući izgovarao: "Allah je najveći" - tri puta, a potom učio: "Slavljen neka je Onaj

Koji nam je ovo potčinio, mi to sami ne bismo mogli postići, i mi ćemo se sigurno Gospodaru svome vratiti!" /44:13, 14/, iza toga bi učio dovu: "Allahu moj, molim Te podari na ovome mome putu dobrotu i bogobožnost te posao kojim ćeš Ti biti zadovoljan. Allahu moj, olakšaj nam putovanje i skрати nam udaljenost. Allahu moj, Ti si naš saputnik i čuvar naše porodice, pa Te molim, Allahu moj, budi nam saputnik na našem putu i zaštitnik naše porodice." A kada bi se sa puta vratio kući govorio je: "Vratismo se, kajemo se, samo Allahu robujemo, ako Bog da i samo svome Gospodaru zahvaljujemo." Ovako prenose Muslim, Ebu-Davud, Nesai i Tirmizi.

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ
 مُبِينٌ ﴿١٥﴾ أَمْ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفًا كَمَا بِالْبَيْنِ ﴿١٦﴾ وَإِذَا بُشِّرَ
 أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿١٧﴾
 أَوْ مَنْ يَنْشُؤُا فِي الْحَلِيَّةِ وَهُوَ فِي الْخِصَابِ وَغَيْرُ مُبِينٍ ﴿١٨﴾ وَجَعَلُوا
 الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ إِنثَاءً أَشْهَدُوا وَخَلَقَهُمْ سَتُكُنُّ
 شَهَادَتُهُمْ وَيَسْتَلُونَ ﴿١٩﴾ وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَالَهُمْ
 بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٢٠﴾

"A oni neke od robova Njegovih djelom Njegovim smatraju. Čovjek je, zaista, očevdini nezahvalnik." /15/ "Zar da između onih koje On stvara uzima Sebi kćeri, a vama odabire sinove?" /16/ "A kad neko od njih bude obaviješten o onome što Svemilosnom sličnim pripisuje, lice mu se pomračí i on se zgrane od srdžbe." /17/ "Zar one koje u ukrasima rastu i koje su u prepirci bespomoćne (pripisujete Allahu)?" /18/ "Oni meleke koji su robovi Svemilosnog ženskinjem smatraju. Zar su oni prisustvovali stvaranju njihovu? - Njihova će tvrdnja biti zapisana i oni će odgovarati!" /19/ "I oni vele: 'Da je htio Svemilosni, njih ne bismo obožavali! Oni o tome ništa ne znaju, oni samo lažu.'" /20/

Uzvišeni Allah izvještava o rabotama mušrika. Oni izmišljotine i laži o Allahu praktično pokazuju odvajajući od stoke koju žrtvuju dio svojim božanstvima - tagutima, a dio Uzvišenom Allahu. Kao što veli Allah, dž.š.:

"Oni određuju za Allaha dio ljetine i dio stoke, koju je On stvorio, pa govore: Ovo je za Allaha - tvrde oni - a ovo za božanstva naša! Međutim, ono što je namijenjeno božanstvima njihovim ne stiže Allahu, dok ono što je određeno za Allaha stiže božanstvima njihovim. Kako ružno oni sude!"

/6:136/ Oni također od sinova i kćeri pripisuju Allahu ono što je lošije i nepoželjnije kod (mnogih) ljudi, a to su ženska djeca. Kao što Uzvišeni veli:

"Zar su za vas sinovi, a za Njega kćeri?! To bi tada bila podjela nepravedna." /53:12/ Ovdje, u ovoj suri Allah, dž.š., kaže:

"A oni (neke) od robova Njegovih djelom Njegovim smatraju. Čovjek je, zaista, očevdini nezahvalnik"

Zatim veli:

"zar da između onih koje On stvara uzima Sebi kćeri, a vama odabira sinove?" Ovim mušricima upućen je žestoki prigovor da bi odmah potom uslijedio spomen razloga za prigovor ali opet uopćenog značenja.

"A kad neko od njih bude obaviješten o onom što Svemilosnom sličnim pripisuje, lice mu se pomračí i on se zgrane od srdžbe", znači: kad nekom dođe vijest o rođenju kćerke, on se duboko postidi i žalovito rastuži što mu se tako nešto ružno govori te se od svoje rodbine stidljivo skriva. Zato Uzvišeni Allah pita - kako to da nešto čega se stidite i osjećate poniženjem pripisujete Allahu? Potom veli:

"Zar one koje u ukrasima rastu i koje su u prepirci bespomoćne (pripisujete Allahu)?", znači: da je žena po prirodi manjkava, te tu manjkavost nadomješta gizdajući se nakitom od najranije mladosti, dok je u svadi bespomoćna i nesposobna. Neki Arapi imali bi običaj reći kad bi im javili da im se rodila kćerka: "I to mi je neko dijete. Plač joj je oružje (plačem dobiva), a prevara dobrota (a prevaram dobro postiže)." Pa, da li priliči da neko ko ima ova svojstva bude pripisan Veličanstvenom Allahu?! Uzvišeni Allah kaže:

"Oni meleke koji su robovi Svemilosnog ženskinjem smatraju." Oni, znači, o njima imaju takvo mišljenje, ali Allah ih u tome negira. On veli: **"Zar su oni prisustvovali stvaranju njihovu?"** - znači: da li su bili prisutni kad smo ih kao žene stvarali...?!

"...njihova će tvrdnja biti zapisana" o tome, **"i oni će odgovarati"** za to na Sudnjem danu. Ovo je žestoka prijetnja i veliko zastrašivanje. **"I oni vele: 'Da je htio Svemilosni, mi njih ne bismo obožavali'"**, tj. da je Allah htio, On bi spriječio obožavanje ovih kipova, prikazanih u liku meleka - božijih kćeri. Allah to uistinu zna, i On se s tim našim postupkom slaže. Tim su upali u nekoliko grešaka. 1. Pripisali su Uzvišenom Allahu dijete. 2. Izjavljuju da je On dao prednost kćerima nad sinovima, te su stoga meleke učinili njegovim kćerima. 3. Obožavaju ih ne imajući za to nikakav dokaz, osim puko povodenje za strastima i slijeđenje predaka. 4. Kao argument smatraju kako je to, uistinu, njima Allah propisao, i da je to Njegovo htijenje. Jer da njihovo obožavanje nije bilo uredu, oni ne bi vjerovali u kipove koji predstavljaju likove meleka. Sa takvom svojom isprikom pokazaše samo svoju veliku neupućenost

(džehalet). To njihovo pravdanje Allahovom voljom Uzvišeni Allah najoštrije odbacuje. On, uistinu, slanjem poslanika i spuštanjem objava, naređuje da se samo On obožava, da Mu niko u tome ne može biti ortak. Najstrožije zabranjuje robovanje bilo čemu drugom, u bilo kom vidu. Kao što Uzvišeni kaže:

"Mi smo svakom narodu poslanika poslali: 'Allahu ibadet činite, a kumira se klonite!'" /16:36/ Nakon spominjanja dokaza što ih mušrici iznose, uzvišeni Allah dalje veli:

"Oni o tome ništa ne znaju, oni samo lažu", tj. to su samo njihove izmišljotine i laži.

أَمْ أُنبِئُكُمْ كَيْسًا مِّن قَبْلِهِمْ فِي مِمَّا
مُسْتَمْسِكُونَ ﴿٢١﴾ بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَرِهِمْ
مُهْتَدُونَ ﴿٢٢﴾ وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ
مُتْرَفُوهَا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَرِهِمْ مُّقْتَدُونَ ﴿٢٣﴾
* قُلْ أَوْ لَوْ جِئْتُمْ بِأَهْدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ قَالُوا إِنَّا
بِمَا أُرْسِلْنَا بِهِ كَافِرُونَ ﴿٢٤﴾ فَأَنْتُمْ مِّنْهُمْ فَأَنْظِرْ كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ ﴿٢٥﴾

"Zar smo im Mi dali (o tome) Knjigu prije ove pa se nje pridržavaju?" /21/ "Oni čak govore: 'Mi smo zatekli pretke naše kako ispovijedaju vjeru i prateći njihove tragove mi smo na Pravom putu.'" /22/ "Isto tako, prije tebe, Mi ni u jedan grad nismo poslanika poslali, a da oni koji su raskošnim životom živjeli nisu govorili: Zatekli smo pretke naše kako ispovijedaju vjeru i mi tragove njihove slijedimo." /23/ "Zar i onda" - govorio bi on - "kad vam ja donosim bolju od one koju ste od predaka vaših upamtili?" A oni bi odgovarali: 'Ne vjerujemo mi u ono što je po vama poslano!' /24/ "I Mi smo ih kažnjavali, pa vidi kakav je kraj bio onih koji su poslanike u laž ugonili." /25/

Uzvišeni Allah pobija mušricima njihov širk. Za činjenje širka oni nemaju nikakav dokaz, te veli:

"Zar smo im Mi dali (o tome) Knjigu prije ove", tj. prije nego što učiniste širk, **"pa se nje pridržavaju".** U istom kontekstu treba shvatiti riječi Uzvišenog:

"Zar smo im Mi poslali kakav dokaz koji govori u prilog onih koje Njemu ravnim smatraju?" /30:35/, a to nije tako.

"Oni čak govore: 'Mi smo zatekli pretke naše kako ispovijedaju vjeru, i prateći ih ustupu, mi smo na Pravom putu'", tj. oni u svom

širku nemaju ni na šta osloniti se. Oni slijede samo svoje pretke, bez ikakvog dokaza. Zatim, Uzvišeni Allah, dž.š., pojašnjava da njihove tvrdnje, već izricane, liče govorima prijašnjih naroda koji su u laž ugonili poslanike kad bi im došli. Uzvišeni veli:

"Isto tako, prije tebe, Mi ni u jedan grad nismo poslanika poslali, a da oni koji su raskošnim životom živjeli nisu govorili: 'Zatekli smo pretke naše kako ispovijedaju vjeru i mi tragove njihove slijedimo.'" Zatim Uzvišeni veli: **"Reci"** o Muhammede, mušricima:

"Zar i onda kad vam ja donosim bolju od one koju ste od predaka vaših upamtili?" A oni bi odgovorili: "Ne vjerujemo mi u ono što je po vama poslano!", znači: i kad bi saznali i osvjedočili se u ispravnost onog sa čime im on dolazi, oni se ne bi za tim povelili, jer njihove su namjere pogrešne i oni su oholi. Uzvišeni veli: **"I Mi smo ih kažnjavali"** Kažnjavali smo narode koji su u laž ugonili, raznim kaznama kao što je to Allah, dž.š., objasnio kazivanjima o njima.

"Pa vidi kakav je kraj bio onih koji su poslanike u laž ugonili", kako propadoše, a kako je Allah spasio vjernike.

وَذُو قَالِ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ
مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٦﴾ إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٢٧﴾ وَجَعَلَهَا كَلِمَةً
بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِمْ لَعَلَّهُمْ يُرْجَعُونَ ﴿٢٨﴾ بَلْ مَنَعْتُ هَؤُلَاءَ وَآبَاءَهُمْ
حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿٢٩﴾ وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا
سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٠﴾ وَقَالُوا لَوْلَا نَزَلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ
الْقُرَيْبِينَ عَظِيمٍ ﴿٣١﴾ أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ إِنَّنْ حَقٌّ قَسَمَآ بَيْنَهُمْ
مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ
لِّيُخَذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِيًّا وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٣٢﴾ وَلَوْلَا
أَن يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَن يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِيُوتِيَهُم سُقُفًا
مِّن فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٣٣﴾ وَلِيُؤْتِيَهُمَ آبُوبَا وَسُرُرًا
عَلَيْهَا يَتَّكِعُونَ ﴿٣٤﴾ وَرُحْرُفًا وَإِن كُلُّ ذَلِكُ لَمَّا مَتَعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةَ عِنْدَ رَبِّكَ لِمَتِّفِينَ ﴿٣٥﴾

"A kad Ibrahim reče ocu svome i narodu svome: Nemam ja ništa s onima koje vi obožavate, osim s Onim Koji me je stvorio", /26/ "jer će me On, doista, na Pravi put uputiti", /27/ "On učini riječi (tevhida) trajnim za potomstvo svoje, da bi se vratili." /28/ "A čak sam ja dopustio ovima, a i precima njihovim da uživaju sve dok im nije

došla istina i Poslanik očevidni."/29/ "A kad im je istina došla, rekoše: 'Ovo je vradžbina, i mi u nju nikako ne vjerujemo!'" /30/ "I rekoše: 'Zašto nije objavljen ovaj Kur'an iz ova dva grada čovjeku nekom velikom?!'" /31/ "Zar oni da raspolazu milošću Gospodara tvoga? Mi im dajemo sve što im je potrebno za život na ovom svijetu i Mi jedne nad drugima uzdižemo po nekoliko stepeni, da bi jedni druge služili. - A milost Gospodara tvoga bolja je od onoga što oni gomilaju."/32/ "A da neće svi ljudi postati jedan ummet (nevjernici), Mi bismo krovove kuća onih koji ne vjeruju u Svemilosnog od srebra učinili, a i stepenice uz koje se penju", /33/ "I vrata kuća njihovih i divane na kojima se odmaraju", /34/ "I ukrase od zlata bismo im dali, jer sve je to samo uživanje u životu na ovom svijetu, a onaj svijet, u Gospodara tvoga, bit će za one koji budu Njegova naređenja izvršavali, a Njegovih se zabrana klonili."/35/

Uzvišeni Allah, dž.š., obavještava o postupcima Svojih pravih robova i Svojih vjerovjesnika. Te govori o svome prijatelju - (Halilu) Ibrahimu, a.s., predvodniku - imamu sljedbenika čiste vjere, da se on odrekao svoga oca i svoga naroda jer su se oni klanjali kipovima:

"Nemam ja ništa s onima koje vi obožavate, osim s Onim koji me je stvorio, jer će me On, doista, na Pravi put uputiti." "On učini riječi (tevhida) trajnim za potomstvo svoje." Te su riječi - **La ilahe illa-llah**. Ibrahim ih u amanet predade svom potomstvu da njima predvođen bude, od potomaka njegovih, onaj koga Uzvišeni Allah uputi, **"da bi se vratili"**, tj. prišli riječima **La ilahe illa-llah**, koje su sušti monoteizam - svako klanjanje i svako robovanje pripada samo Uzvišenom Allahu, a u isto vrijeme znače i nijekanje da postoji bilo šta od kipova Njemu ravno. Uzvišeni veli:

"A čak sam ja dopustio ovima da uživaju", mušricima, **"a i precima njihovim"**, te dugo u zabludi svojjoj proživješe.

"Sve dok im nije došla istina i Poslanik očevidni", tj. došao im je Kur'an, i onaj preko koga je Kur'an objavljen, a to je Muhammed, s.a.v.s.

"A kad im je istina došla, rekoše: 'Ovo je vradžbina, i mi u nju nikako ne vjerujemo!'" Potcijeniše je, tvrdoglavo joj se usprotiviše, očitujući nevjerstvo, zavist i pokvarenost, **"I rekoše"**, suprotstavljajući se onom što je objavio Uzvišeni:

"Zašto nije objavljen ovaj Kur'an iz ova dva grada čovjeku nekom velikom?!", tj. da je kojom srećom, kako kažu, ovaj Kur'an objavljen jednom od velikana iz dva grada? Misleći pri tom na Meku i Taif i ličnosti kao što su El-Velid sin el-Mugira i Urva ibn Mes'ud es-Sekafi, ili neki drugi iz neka druga dva grada. Uzvišeni im Allah na to uzvrća:

"Zar oni da raspodjeljuju milost Gospodara tvoga?", znači: nije stvar njima data na raspolaganje, već time raspolaze samo Uzvišeni Allah. On najbolje zna kome će dati Njegovo poslanstvo. On ga daje samo najčistijem biću, srcem i dušom, i čovjeku iz najčasnije kuće i najčistijeg porijekla. Zatim Uzvišeni objašnjava da je On Svoja stvorenja stepenovao - pa ih posebno obdario dužnostima i opskrbom, razumom i mogućnostima shvatanja, kao i u ostalim vidljivim ili nevidljivim mogućnostima. Uzvišeni veli:

"Mi među njih raspodjeljujemo što im je potrebno za život na ovom svijetu", "da bi jedni druge služili", kako bi jedni bili na usluzi drugome u svojim poslovima. Tako da se svako od ljudi mora oslanjati na drugoga. Zatim Uzvišeni veli:

"A milost Gospodara tvoga bolja je od onoga što oni gomilaju", tj. milost koju je Allah Svojim stvorenjima darovao za njih je vrednija od onoga što oni svojim rukama stječu od ovosvjetskog bogatstva i uživanja. Uzvišeni dalje kaže: **"A da neće svi ljudi postati jedan ummet (nevjernici)"**, tj. kako ne bi najveći dio ljudi bio u zabludi, smatrajući da je darivanje imetka pojedincima odraz ljubavi prema njima, te kako se ne bi svi priklonili nevjerstvu zbog bogatstva!

"Mi bismo krovove kuća onih koji ne vjeruju u Svemilosnog od srebra učinili a i stepenice". Ibn-Abbas, i još neki drugi, kažu da se misli baš na srebrene stepenice i stubišta.

"...uz koje se penju", pomoću kojih se uzdižu. **"...i vrata kuća njihovih"**, ključaonice - brave na vratima,

"...i divane na kojima se odmaraju", sve bi to bilo od srebra, **"...i ukrase od zlata."** Ibn-Abbas kao i drugi kaže da "zuhruf" - znači zlato. Uzvišeni potom veli:

"...jer sve je to samo uživanje na ovom svijetu", sve su to samo užici prolaznog svijeta. Dato im je da osjete ljepotu kao plod njihovog truda na dunjaluku u vidu jela, pića i mjesta boravka, kako bi na ahiretu ostali bez ičega. Oni, ustvari, pravog truda nemaju, pa zašto bi ih Allah mogao nagraditi. Ovo su navodi u sahih hadisu. U drugom hadisu stoji: /105/ "Kad bi dunjaluk bio vrijedan kod Allaha koliko krilo od komarca, ne bi kafira zapao od njega ni gutljaj vode." Sened ovog hadisa navodi El-Begavi od Sehl ibn Sa'da, r.a. Zatim Uzvišeni veli: **"a onaj svijet - Gospodara tvoga bit će za one koji budu Njegova naređenja izvršavali"**, to je, znači, specijalno samo za njih, u tome neće imati udjela ostali. Buharija i Muslim prenose: /106/ Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Nemojte piti iz zlatnog i srebrenog posuda. Nemojte jesti iz zlatnih tanjira. To je njihovo na dunjaluku, a naše na ahiretu." Allah im je to na dunjaluku dao zbog toga što je on bezvrijedan.

وَمَنْ يَعِشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُفِضَ لَهُ
 شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٦﴾ وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ
 أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٣٧﴾ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ
 الْمَشْرِقِينَ فَيَسْأَلُكَ فَرِينَ ﴿٣٨﴾ وَلَنْ نَفْعَعَكَ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ
 فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٩﴾ أَفَأَنْتَ تَسْمَعُ الصَّوْمَ أَوْ تَهْدِي الْعُمْى وَمَنْ
 كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٠﴾ فَأَلَمَّا نَذَرَ هُنَّ لَكَ فَوَآئِدًا مِّنْهُنَّ مُتَّقِمُونَ ﴿٤١﴾
 أَوْ نُزَيْتًا الَّذِي وَعَدْتُهُمْ فَأَتَيْنَهُنَّ لِمُقَدَّرُونَ ﴿٤٢﴾ فَاسْتَسْيَكَ
 بِالَّذِي أَوْحَىٰ إِلَيْكَ إِنَّا كُنَّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٤٣﴾ وَإِنَّا لَنَذُرُكَ
 وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ ﴿٤٤﴾ وَسَأَلْنَا مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُّسُلِنَا
 أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ آلِهَةً يُعْبَدُونَ ﴿٤٥﴾

"Onome ko se bude slijepim pravio pred Opomenom Svemilosnog, Mi ćemo šejtana natovariti, pa će mu on nerazdvojni drug postati"; /36/ "oni će ih od pravog puta odvracati, a ljudi će misliti da su na pravom putu."/37/ "I kada koji dođe pred Nas, reci će: 'Kamo sreće da je između mene i tebe bila tolika razdaljina kolika je između istoka i zapada! Kako si ti bio zao drug!'" /38/ "Toga dana vam neće biti od koristi to što ćete u mucu zajedno biti, kad je jasno da ste druge Allahu ravnim smatrali." /39/ "Zar ti da dozoveš gluhe i uputiš slijepu i one koji su u očitoj zabludi?!" /40/ "Ako bismo ti dušu uzeli, njih bismo, sigurno, kaznili", /41/ "Ili, kad bismo ti htjeli pokazati ono čime im prijetimo, pa Mi njih možemo svakom kaznom kazniti." /42/ "Zato se drži onoga što ti se objavljuje, jer ti si, uistinu, na pravom putu." /43/ "Kur'an je, zaista, čast i tebi i narodu tvome; odgovarat ćete vi." /44/ "A pitaj one koje smo prije tebe od Naših poslanika poslali - da li smo Mi naređivali da se, osim Svemilosnog, božanstva obožavaju?" /45/

Uzvišeni kaže: "Onome ko se bude slijepim pravio", tj. ko bude svjesno pogled od Kur'ana skretao, što se podrazumijeva iz riječi Uzvišenog: "pred Opomenom Svemilosnog (Kuranom)" "Mi ćemo mu šejtana natovariti, pa će mu on nerazdvojni drug postati."

Kao što Uzvišeni veli:

"Mi smo im bili odredili loše drugove koji su im lijepim prikazivali ono što su uradili i ono što će uraditi", /41:25/ Zato Uzvišeni veli:

"oni će ih od Pravog puta odvracati, a ljudi će misliti da su na pravom putu. I kada koji dođe pred Nas", od onih što su se pravili da ne vide Istinu. Pa kad dođu pred Allaha sa svojim ortakom, mrzovoljni zbog šejtana koji im je vodič bio, "reci će: 'Kamo sreće da je između mene i tebe bila tolika razdaljina kolika je između istoka i zapada! Kako si ti bio zao drug!'" Zatim Uzvišeni veli:

"Toga dana vam neće biti od koristi to što ćete u mucu zajedno biti, kad je jasno da ste druge Allahu ravnim smatrali." Dakle, to što ste zajedno u Vatri i što skupa patnju tešku podnosite Neće vam nimalo od koristi biti. Uzvišeni kaže:

"Zar ti da dozoveš gluhe i uputiš slijepu i one koji su u očitoj zabludi." To tebi nije posao, tebi je dužnost da dostaviš, a ne da ih uputiš. Jer, Allah upućuje koga hoće, a u zabludi ostavlja koga hoće. On u tome pravedno presuđuje. Dalje Uzvišeni veli:

"Ako bismo ti dušu uzeli, njih bismo sigurno kaznili", tj. odmazdu prema njima moramo izvršiti i kazniti ih, pa makar tebe i ne bilo.

"...ili, kad bismo ti htjeli pokazati ono čime im prijetimo - pa Mi njih možemo svakom kaznom kazniti", tj. Mi imamo moć sa njima postupiti po Našem izboru. Allah Uzvišeni nije uzeo dušu Svome Poslaniku, s.a.v.s., sve dok nije postao bezbrižan od neprijatelja i dok u potpunosti nije imao kontrolu nad njihovim pokretima i totalnu vlast nad njima. Zatim Uzvišeni veli:

"Zato se drži onoga što ti se objavljuje, jer ti si, uistinu, na pravom putu." Prihvati se Kur'ana koji ti je u srce spušten. To je, svakako, istina, a ono čemu pozivaš jeste istina koja na široka vrata Pravom putu ide, spojena sa dženetskim blagodatima i dobrom koje ne prolazi. Uzvišeni veli:

"Kur'an je, zaista, čast tebi i narodu tvome." Navodi se da "zikir"(opomena) ovdje znači: "šeref"(čast). Ovo mišljenje pored Ibn- Abbasa, r.a., zastupaju i drugi. Odabrao ga je Ibn-Džerir, te nikad ništa drugo nije htio reći. Et-Tirmizi navodi hadis senedom do Muavije, r.a., koji kaže: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: /107/ 'Uistinu, niko neće proturiječiti njima (Kurejšijama) oko ove stvari (Kur'ana), a da ga Allah neće poniziti i osramotiti, sve dok budu vjeru održavali.'" Prenosi Buharija. A značenje ovog hadisa jeste da je Kur'an čast njima, zato što je objavljen na njihovom jeziku. Oni njega razumiju bolje nego iko drugi, zato trebaju da budu ti koji će ga prihvatiti čvršće nego bilo koji drugi narod, i najdosljednije sprovesti ono što se u njemu nalaže. Upravo tako su i bili njihovi prvaci i najčasniji među njima, iskreni muhadžiri, prethodnici i u svemu prvi, te njima slični, i ostali koji ih slijediše. Drugo je mišljenje da ajet ima općenito značenje, da se odnosi na Arape i ostale narode. "...odgovarat

čete vi. "Bit čete pitani za ovaj Kur'an koliko ste radiili po njemu i kako ste mu se odazvali. Riječi Uzvišenog:

"A pitaj one koje smo prije tebe od Naših poslanika poslali - da li smo Mi naređivali da se, osim Svemilosnog, božanstva obožavaju?," tj. svi su poslanici pozivali u ono u što i ti pozivaš; da se samo Allah obožava, Njemu niko nije ravan. Svi su zabranjivali obožavanje kipova i da se bilo šta smatra Allahu ravnim. Kao što Uzvišeni veli:

"Mi smo svakom narodu poslanika poslali: Allahu ibadet činite, a kumira se klonite."

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ

بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٧﴾ وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْرَاهَا وَأَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَأَعْلَاهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾ وَقَالُوا يَا أَيُّهُ السَّاحِرُ الدَّعِثُ لَنَا رَبُّكَ بِمَا عٰهَدَعِنْدَكَ إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَبْكُونَ ﴿٥٠﴾

"Još davno Mi smo poslali Musaa sa znamenjima Našim Faraonu i glavešinama njegovim, i on je rekao: 'Ja sam, doista, Gospodara svjetova poslanik!'" /46/ "I pošto im je donio znamenja Naša, oni su ih, odjednom, počeli ismijavati." /47/ "A nismo im pokazivali nijedno čudo (mudžizu) a da nije veće bilo negoli prethodno! I kaznom smo ih obuzimali, ne bi li se povratili!" /48/ "A oni su govorili: 'O ti, čarobnjače! Moli za nas Gospodara svoga, na temelju tebi datog obećanja, mi ćemo sigurno Pravim putem poći!'" /49/ "A čim bismo ih nevolje oslobodili, začas bi obavezu prekršili." /50/

Izveštava Uzvišeni Allah, dž.š., o Svome robu, Svome poslaniku Musau, a.s. On ga je uistinu poslao Faraonu i njegovim velikašima; namjesnicima, ministrima, vojskovođama i podanicima; Koptima i Izraelićanima, da ih poziva vjerovanju u Jedinog Allaha, Koji nema Sebi ravnog, a odvrća ih od vjerovanja u bilo šta drugo. Sa njim je Allah i velika čuda dao, kao što su njegova ruka i njegov štap. Uz njega je slao poplave, skakavce, krpelje, žabe, krv, umanjivanje usjeva, (ljudskih) života i plodova. Pored svega ovog, oni se uzoholiše, odbivši da ga slijede i otkazaše mu poslušnost. Čuda su smatrali lažnim, svrstavali ih među čarolije i za podsmijeh uzimali ono što im pokazuje.

"A nismo im pokazivali nijedno čudo a da nije veće bili negoli prethodno!", ali oni se ne vratiše od svog uvjerenja; stranputice, neznanja i zabludjelosti. Kada bi im neki dokaz od ovih dokaza

došao, oni bi počinjali preklinjati Musaa, a.s., i slatkorječivo mu se obraćati:

"...o ti, čarobnjače", ne misleći ovim ga izrazom omalovažiti, izazivati ga, jer ovo je obraćanje u času kad je njima potrebna Musaova pomoć. Time mu oni, prema njihovom uvjerenju, daju počast. Svaki put obećavaju Musau da će ga priznati za poslanika i osloboditi Izraelićane ukoliko ih spasi ovoga. Te svaki put kad Musa otkloni od njih nedaću oni mu se usprotive, ponovno mu ne vjerujući i odbijajući dozvoliti Izraelićanima da sa njim izidu. Svaki put iznova prekrše obećanje. Kao što Uzvišeni Allah kaže:

"Pa smo Mi na njih slali i poplave, i skakavce, i krpelje, i žabe, i krv - sve jasna znamenja, ali su se oni oholili, narod zlikovački su bili. I kad bi ih zadesila nevolja, govorili bi: 'O Musa, moli za nas Gospodara svoga onim što ti je u obećanje dao: ako nas oslobodiš nevolje, mi ćemo, zaista vjerovati i s tobom sinove Israillove sigurno poslati.' I pošto bismo ih nevolje oslobodili do vremena do kog im je bilo određeno da je podnose - oni bi, odjednom, obećanje prekršili." /7:133-135/

وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ

قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَمْهْدُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥١﴾ أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكْفُرُ ﴿٥٢﴾ قَالُوا لَا الْتَمِثْ عَلَيْهِ سُورَةُ مَن ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلٰئِكَةُ مُقْتَرِنِينَ ﴿٥٣﴾ فَاسْتَحْتَفَّتْ قَوْمَهُ فِطْرَتَهُ إِتْمَهُ كَانُوا قَوْمًا فَٰسِقِينَ ﴿٥٤﴾ فَلَمَّا آسَفُونَا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٥﴾ فَعَلَّمْنَاهُمْ سَلْفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ ﴿٥٦﴾

"I Faraon obznani narodu svome: 'O narode moj' - reče on - 'zar meni ne pripada carstvo u Misiru i ove rijeke koje ispred mene teku - shvaćate li?'" /51/ "Svakako sam ja bolji od ovoga bijednika koji jedva razgovijetno da govori?" /52/ "Zašto mu nisu stavljene narukvice od zlata ili zašto zajedno s njim nisu došli meleki?" /53/ "I on lahkoumnim učini narod svoj, pa mu se pokoriše; oni su, doista, bili narod grješni." /54/ "A kad izazvaše Naš gnjev, Mi ih kaznismo i sve ih potopismo", /55/ "i učinismo ih primjerom i poukom narodima kasnijim." /56/

Govoreći o Faraonu i njegovom nevjerstvu, njegovom inatu i njegovim bolesnim ambicijama, Uzvišeni Allah govori da je on sakupio svoj narod i obznanio mu drsko i oholo da je on kralj Egipta, on njim raspolaže:

"Zar meni ne pripada carstvo u Misiru i ove rijeke koje ispred mene teku - shvaćate li?", tj. zar ne vidite koju ja veličinu i vlast posjedujem? Tim želi umanjiti položaj Musaa i njegovih sljedbenika, istaći njegovu slabost i bijedu. Kao što Uzvišeni veli:

"I sabrao i povikao: 'Ja sam Gospodar vaš najveći!' - on je rekao, i Allah ga je za ove i za one prijašnje riječi kaznio." /79:23-24/

"...svakako sam ja bolji od ovoga bijednika." Riječ "em" - "zar", ovdje, svakako, znači uistinu. Tvrdi Faraon, Allah ga prokleo, da je on bolji od Musaa, a.s. Naprotiv, on jasno laži iznosi, te zato je na njega neprestano prokletstvo do Sudnjeg dana. Riječju, on tvrdi kako je Musa jedan obični bijednik koji nema nikakve vlasti, moći niti bogatstva. **"...koji jedva razgovijetno govori"**, tj. jedva ljudi razumiju ono što on kaže. Ovo što Faraon, Allah ga prokleo, tvrdi laž je i jasna izmišljotina. Njegov izraz: "bijednik" neistina je. Naprotiv, on je bijednik, jadnik, izgledom, ponašanjem i uvjerenjem. A Musaa, a.s., častan je, poglavar, iskren, dostojanstven i predvodnik.

"...jedva razgovijetno (govori)" - također je izmišljotina jer je Musa, a.s., bio veoma ugledna pojava, dostojanstvenog držanja. Svojim nastupom oduševljavao je svakog ko imalo razmišlja. Tačno je da je, dok je bio mali, vrućim predmetom opekao svoj jezik. Zato je on i molio Uzvišenog Allaha da mu ukloni smetnju sa jezika, da bi narod razumio njegov govor. Allah mu je to traženje uslišao, kao što se to shvata iz riječi:

"Udovoljeno je molbi tvojoj, o Musa." /20:36/

Ali Faraon, Allah ga prokleo, znavši to, laži iznosi na Musaa, a.s. On tim želi manipulirati neprosvjecanim narodnim masama, onima koji ne znaju.

"Zašto mu nisu stavljeni narukvice od zlata?" Ibn-Abbas i ostali kažu da se pod riječi "esviretun", podrazumijevaju ukrasi što se stavljaju na ruke. **"...ili zašto zajedno s njim nisu došli meleki?"**, da ga služe, da ga podržavaju kako bi se uzdigao iznad lahkomislenog puka.

"I on lahkoumnim učini narod svoj, pa mu se pokoriše"; znači: učinio ih je lakoumnim, lakomislenim te, kad ih pozva u zabludu oni mu se odazvaše. **"...oni su doista bili narod grješni."**

"A kad izazvaše Naš gnjev, Mi ih kaznismo i sve ih potopismo." Odmazda za njihovo potpuno odbijanje nakon što im je sve u potankosti razjašnjeno i nakon što oni ustrajahu u jasnim griješanjima, bila je kolektivni potop, i neka nikako ne zavede čovjeka to što mu je dato što želi, iako neprestano griješi. Ovdje se očito ogleda Allahova postupnost u kažnjavanju.

"...i učinismo ih primjerom i poukom narodima kasnijim", primjerom za svakog ko bude radio slično onom što su oni činili. I poukom za svakog u budućnosti. A Allah najbolje zna.

* **وَمَا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمًاكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ ﴿٥٧﴾**
وَقَالُوا أَلَهِنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ﴿٥٨﴾
إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٥٩﴾
وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ ﴿٦٠﴾ وَإِنَّهُ لَعَلَمٌ
لِلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا وَالنَّعُونَ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾ وَلَا يَصِدُّكُمْ
الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٦٢﴾ وَلَا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ
قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلَفُونَ فِيهِ فَإِنَّتُمْ قَوْمٌ
اللَّهِ وَأَطِيعُونَ ﴿٦٣﴾ إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ
مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٤﴾ فَاتَّخَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ
عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيمٍ ﴿٦٥﴾

"A kad je narodu tvome kao primjer naveden sin Merjemin, odjednom su oni, zbog toga, zagalamili" /57/ "i rekli: 'Da li su naša božanstva bolja ili on?' A naveli su ti ga kao primjer samo zato da bi spor izazvali, jer su oni narod svadalački." /58/ "On je bio samo rob na koga smo Mi blagodati prosuli i učinili ga primjerom sinovima Israilovim." /59/ "A da hoćemo, Mi bismo umjesto vas učinili meleke da na Zemlji naslijede vas"; /60/ "zaista je on (Isa) predznak Smaka svijeta, zato nikako ne sumnjajte u nj i slijedite Mene! Ovo je Pravi put", /61/ "I neka vas šejtan nikako ne odvrati, ta on vam je, doista, neprijatelj otvoreni." /62/ "A kad je Isa očita znamenja donio, on je rekao: 'Donosim vam mudrost i dolazim da vam objasnim ono oko čega se razilazite. Zato se Allaha bojte i meni se pokoravajte', /63/ "Allah je i moj i vaš Gospodar, pa Njega obožavajte! Ovo je Pravi put!" /64/ "Ali su se stranke iz redova njihovih podvojile. Pa teško onima koji su nasilje (kufr) učinili od kazne na Danu bolnome!" /65/

Izveštava Uzvišeni Allah o zanovijetanju nevjernika iz plemena Kurejš pri nijekanju, te njihovoj upornosti, inadu i prepirkama:

"a kad je narodu tvome kao primjer naveden sin Merjemin, odjednom su oni zbog toga zagalamili." Ibn-Abbas, te drugi, kažu, tj. zasmijali su se i bili su time oduševljeni. Moguće da je uzrok tome, ono što je spomenuo Muhammed ibn Ishak u svojoj "Siri", gdje kaže: "Saznao sam da je jednog dana Allahov Poslanik, Muhammed, s.a.v.s., sjedio sa Velidom ibn el-Mugirom u džamiji, kada je došao En-Nadr ibn el-Haris i sjeo do njih. U medžlisu je bilo više Kurejšija. Govorio je Allahov Poslanik,

s.a.v.s., a suprotstavljao mu se En-Nadr bin el-Haris. Allahov Poslanik, s.a.v.s., diskutirao je sa njim sve dok ga nije ušutkao. Zatim je njemu i ostalima proučio dio iz Kur'ana: **"...i vi i oni kojima se, pored Allaha, klanjate, - bit ćete gorivo u Džehennemu, a u nj ćete zaista ući."** /21:98/ Zatim je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ustao, a pojavio se Abdullah ibn ez-Zeb'arij et-Temimi i sjeo. Tada mu El-Velid ibn el-Mugire reče: "Tako mi Allaha, nije ni ustao ni sjeo En-Nadr ibn el-Haris radi sina Abdul Muttalibovog, a Muhammed smatra da smo mi i ono u šta vjerujemo od naših božanstava, gorivo Džehennema." Abdullah ibn ez-Zeb'ari reče: "Tako mi Allaha, ja da sam bio, ja bih mu se suprotstavio, upitajte vi Muhammeda - zar je sve ono u šta vjerujemo mimo Allaha, u Džehennemu sa onima koji u to vjeruju? Mi vjerujemo u meleke. Jevreji vjeruju u Uzejra. Kršćani vjeruju Isaa, sina Merjeminog." El-Velid i ostali prisutni u društvu, oduševise se riječima koje čuše od Abdullaha ibn ez-Zebarija, i smatraše da se svojim argumentom suprotstavio i oponirao Poslaniku, a.s.²⁵ Kad je ovo saznao Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Svako ko želi biti obožavan mimo Allaha, on je sa svojim obožavaocima. Oni, uistinu, vjeruju šejtana i onoga ko im je naredio da ga vjeruju." Povodom ovoga Uzvišeni Allah je objavio:

"A oni kojima smo još prije lijepu nagradu obećali, oni će od njega (Džehennema) daleko biti", tj. Isa, Uzejr i svako ko je uz njih od svećenika i monaha, koji živješe život u pokornosti Allahu, dž.š., koje, nakon njihove smrti, zabludjeli narod proglasi božanstvima mimo Allaha, i poče obožavati. Prenosi Ibn Ebi-Hatim od Ibn-Abbasa, r.a., da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: /109/ 'O skupino Kurejša, uistinu, nema dobra ni u kome ko se mimo Allaha obožava! Rekoše: 'Zar ti ne tvrdiš da je Isa bio vjerovjesnik i dobri rob od Allahovih robova, a njega mimo Allaha obožavaše?'" Tada je Uzvišeni Allah objavio:

"Kad je narodu tvome kao primjer naveden sin Merjemin, odjednom su oni zbog toga zagalamili." Mudžahid veli: "Kurejšije su rekle kako Muhammed uistinu želi da ga mi obožavamo kao što je Isaov narod njega obožavao. Slično ovome tvrdi i Katade. Riječi Uzvišenog: **"...i rekli: 'Da li su naša božanstva bolja ili oni?'"** Znači: naši su kumiri bolji od njega. Katade kaže: Ibn-Mes'ud, r.a., navodi kiraet: **"da li su bolji naši kumiri ili ovaj?"**, misleći pritom na Muhammeda, s.a.v.s.

Riječi Uzvišenog: **"A naveli su ti ga kao primjer samo zato da bi spor izazvali"**, tj. da bi se prepirali, ali oni znaju da to nema osnova, pošto kumiri nisu razumni. Ovo potvrđuju i riječi Uzvišenog: **"I vi i oni koje, pored Allaha, obožavate - bit ćete gorivo u Džehennemu."** /21:98/ Poznato je

da se odnosna zamjenica **"ma"** odnosi na nerazumna bića; pored toga ovaj je govor upućen Kurejšu, a jasno je da su Kurejšije vjerovala u kipove i kumire. A nikad nisu obožavali Isaa, a.s., kako bi ga mogli spomenuti kao dokaz. Ovim se razotkriva da je njihov govor sušto oličenje prepirke, a nije odraz stvarnog uvjerenja. Prenosi imam Ahmed od Ebu-Umame, r.a. da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: /110/ 'Nijedan narod nije zalutao nakon prave vjere u kojoj je bio, a da nisu postali spremni na svađu.' Zatim je Allahov Poslanik, s.a.v.s., proučio sljedeći ajet:

'...a naveli su ti ga kao primjer samo zato da bi spor izazvali.'" Ovaj hadis prenose i Et-Tirmizi, Ibn-Madžde, Ibn-Džerir. Et-Tirmizi ga smatra sahih hadisom. Riječi Uzvišenog:

"On je bio samo rob na koga smo Mi blagodati prosuli." Znači, Isa, a.s., samo je jedan od robova Uzvišenog, koga je Allah obdario poslanstvom i vjerovjesništvom (nubovetom),

"I učinili ga primjerom sinovima Israilovim", tj. dokazom, jasnom potvrdom i neoborivim argumentom Naše svemoći nad onim što hoćemo.

Riječi Uzvišenog:

"a da hoćemo, Mi bismo umjesto vas učinili..." Riječ (od vas), ovdje znači: "umjesto vas" **"meleke da na Zemlji naslijede (vas)"**, tj. da umjesto vas oni žive na Zemlji. Riječi Uzvišenog:

"Zaista je on (Isa) predznak Smaka svijeta". Ibn-Abbas, r.a., kaže: "To je pojavljivanje Isaa, a.s., pred Sudnji dan." Kao što Uzvišeni kaže:

"...i nema ni jednog sljedbenika Knjige koji, prije njegove smrti, neće u njega onako kako treba povjerovati." /4:159/ Brojni su hadisi Božijeg Poslanika, s.a.v.s., u kojima se nagovještava silazak Isaa, a.s., pred Smak svijeta, kao pravednog imama i sudije.

Uzvišeni veli: **"zato nikako ne sumnjajte u njega"**, oko njega (Sudnjeg dana) nemojte se dvoumiti, on će biti, dogoditi se nedvojbeno. **"...i slijedite Mene"**, u pogledu onoga o čemu vas je obavijestio.

"Ovo je pravi put i neka vas šejtan nikako ne odvрати" od slijeđenja Istine.

"Ta, on vam je, doista, neprijatelj otvoreni. A kad je Isa očita znamenja donio, on je rekao: 'Donosim vam mudrost' - Vjerovjesništvo - i dolazim da vam objasnim ono oko čega se razilazite." Ibn-Džerir kaže da se ovim misli na razilaženja o pitanju vjere, a ne o pitanju dunjalučkih poslova. Riječi Uzvišenog: **"zato se Allaha bojte"**, tj. u onom što vam naređuje: **"i meni se pokoravajte"**, u onom što vam donosim.

"Allah je moj i vaš Gospodar, pa Njega obožavajte! Ovo je Pravi put." Znači - Pravi put je samo robovanje Gospodaru Silnom i Uzvišenom.

"Ali su se stranke iz redova njihovih podvojile." Jedni tvrde - on je Allahov rob i njegov

²⁵ Abdullah ibn ez-Zebarij nakon ovoga je prihvatio islam i postao jedan od slavniha islamskih pjesnika. Kajuci se u svojim pjesmama opjevao je i ovaj slučaj.

Poslanik, to je istina. Dok su neki uvjerenja da je on Božiji sin, a neki pak kažu da je on bog. Uzvišeni je Allah gord i visoko od onog što oni o Njemu govore. Zato Uzvišeni veli:

"Pa teško onima koji su nasilje (kufr) učinili od kazne na Danu bolnome!"

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٦﴾ الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾
يَعْبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٦٨﴾ الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٦٩﴾ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ ﴿٧٠﴾
يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ وَفِيهَا مَا تَشْتَهُوهُ الْأَنْفُسُ
وَتَسْتَدُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧١﴾ وَفَلِكِ الْجَنَّةِ الَّتِي أُوْتُوا بِهَا مَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾ لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِمَّا تَكُونُونَ ﴿٧٣﴾

"Čekaju li oni drugo doli da im Smak svijeta dođe nenadano, i da oni i ne osjete?!" /66/ "Tog Dana prijatelji će jedni drugima neprijatelji biti, osim onih koji su se Allaha bojali i grijeha klonili": /67/ "O robovi Moji, za vas danas straha neće biti, niti ćete tugovati"; /68/ "onima koji su u ajete Naše vjerovali i koji su muslimani bili - bit će rečeno": /69/ "Uđite u Džennet, vi i parovi vaši, radosni!" /70/ "Oni će biti služeni iz posuda i čaša od zlata, u njemu će biti sve što duše zažele i čime se oči naslađuju, i u njemu ćete vječno boraviti." /71/ "Eto, to je Džennet koji ste u nasljedstvo dobili za ono što ste radili"/72/ "u njemu ćete mnogostrukog voća imati od kojeg ćete jesti." /73/

Uzvišeni veli:

"Čekaju li oni dugo doli da im Smak svijeta dođe nenadano, i da oni i ne osjete?!", tj. on će se dogoditi, to je neminovno. Mušrici su u potpunom gaffletu i Smak svijeta će ih zateći. Oni će se tad kajati zbog svog nevjerovanja, ali će za kajanje tada biti kasno.

Riječi Uzvišenog:

"Toga dana prijatelji će jedni drugima neprijatelji biti, osim onih koji su se Allaha bojali i grijeha klonili." Svaka ljubav u ime nečega drugog mimo Allaha preobrazit će se u neprijateljstvo. Prijatelji će ostati samo oni koji su se u ime Allaha voljeli. Samo takva je ljubav trajna. Kada jedan od dvojice prijatelja u Allahovoj poslušnosti umre prije drugoga, on spomene svoga prijatelja kod Allaha po dobru i zamoli: "Allahu moj, kao što je on meni naređivao da Tebi i Tvome Poslaniku budem pokoran, i kao što me podsjeća na ovaj moj sastanak s

Tobom, tako i Ti, Allahu moj, ne pusti njega da poslije mene skrene. I sačuvaj ga kao što si čuvao mene i budi zadovoljan sa njim kao što si zadovoljan sa mnom." Pa ga Allah obraduje dobrom što mu ga upućuje njegov prijatelj. Što se dvojice prijatelja kafira tiče, njihovi su postupci potpuno suprotni postupcima ove dvojice. Ovo je skraćena verzija rivajeta Abdu er-Rezzaka od Alije, r.a. Prenosi Ibn-Asakir od Hurejrea, r.a., da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik s.a.v.s.: /111/ 'Kada bi dva čovjeka što se u ime Allaha vole bili jedan na istoku, drugi na zapadu, Allah bi ih na Sudnjem danu sastavio da im rekne: 'Ovo je onaj koga si volio u ime Mene.'"

Riječi Uzvišenog:

"O robovi Moji, za vas danas straha neće biti niti ćete tugovati", zatim im radosnu vijest nagovještava pa kaže, slavljem je On: **"onima koji su u ajete Naše vjerovali i koji su muslimani bili - bit će rečeno..."** To su oni koji srcem i cijelim svojim bićem vjerovali, te slijediše Allahove propise tajno i javno. **"Uđite u Džennet."** Bit će im rečeno: **"vi i parovi vaši"**, tj. vama jedanki, **"radosni!"**, uživajte i veselite se.

"Oni će biti služeni iz posuda od zlata", takvo će biti posuđe za hranu, **"i čaša"**, posuđe za piće.

"...u njemu će biti sve što duše zažele i čime se oči naslađuju." Divnog okusa, prijatnog mirisa, prelijepog izgleda. **"...i u njemu vi"**, u Džennetu, dakle, **"vječno ćete boraviti"**. Iz njega nećete izaći, niti ćete imati želje da to prestane, pa će im, kako bi im se lijep osjećaj još ojačao, reći:

"Eto, to je Džennet, koji ste u nasljedstvo dobili za ono što ste radili." Znači, vaši su dobri poslovi uzrok da dospijete u ova obilja Dženneta. Iako nikoga njegov posao u Džennet neće uvesti, svako će u Džennet ući milošću Allahovom i Njegovom dobrotom. Dok su džennetska stepenovanja, prema stepenu dobrih djela:

"u njemu ćete mnogostrukog voća imati", tj. svih vrsta, **"od kojeg ćete neko jesti"**, prema vašem izboru, što budete željeli. Nakon spomena hrane i pića, posebno se izdvaja voće, čime se blagodat upotpunjuje i želja njom zaokružuje. Allah najbolje zna.

إِنَّ الْجَنَّةَ

فِي عَذَابِ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٧٤﴾ لَا يُفَرِّغُهُمْ وَهُمْ فِيهَا مُبْلِسُونَ ﴿٧٥﴾ وَمَا ظَلَمْتُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾ وَنَادَى سَلِيمٌ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ قَالَ إِنَّكُمْ مَلَائِكَةٌ ﴿٧٧﴾ لَقَدْ جِئْتُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهِونَ ﴿٧٨﴾ أَمْ أَمْثَلُ مَا نَحْنُ لَكُمْ يَوْمَئِذٍ نَسِيتُمْ لِمَ تَدْعُونَ رَبَّكُمْ قُلْ نَدْعُوهُ لِمَ كُنَّا تَارِكِينَ ﴿٧٩﴾ أَمْ أَمْثَلُ مَا نَحْنُ لَكُمْ يَوْمَئِذٍ نَسِيتُمْ لِمَ تَدْعُونَ رَبَّكُمْ قُلْ نَدْعُوهُ لِمَ كُنَّا تَارِكِينَ ﴿٨٠﴾

"Doista će zločinci (nevjernici) u patnji džehenemskoj vječno ostati", /74/ "ona im se neće ublažiti i nikakve nade u spas neće imati, oni će u njoj očajni biti."/75/ "Nismo im Mi nepravedni bili, nego su oni bili nepravedni."/76/ "Oni će dozivati: 'O Malik! Neka Gospodar tvoj učini da umremo!' - a on će reći: 'Doista vi (tu) ostajete!'" /77/ "Mi smo vam slali Istinu, ali većina vas istinu prezire."/78/ "Ako oni pletu zamke, i Mi ćemo zamke njima postaviti." /79/ "Zar oni misle da Mi ne čujemo šta oni nasamo razgovaraju i kako se među sobom dogovaraju? Čujemo Mi, a izaslanici Naši, koji su uz njih, zapisuju."/80/

Nakon što je Uzvišeni Allah spomenuo stanje sretnika, ponovno spominje nesretnike:

"Doista će zločinci (nevjernici) u patnji džehenemskoj vječno ostati. Ona im se neće ublažiti", ni na jedan trenutak.

"I oni će u njoj očajni biti", izgubivši nadu, zauvijek, u najmanje dobro.

"I nismo im Mi nepravedni bili, nego su oni bili nepravedni", zato što su i nakon svih upozorenja, dokaza i poslanika što su im dolazili, zlo radili; u laž ih ugonili i suprotno postupali. Prema zaslugama svojim su nagrađeni, a Allah nikako nije nasilnik prema Svojim robovima. **"Oni će dozivati: 'O Malik!'"** A on je čuvar Džehennema.

"neka Gospodar tvoj učini da umremo", tj. neka nam tvoj Gospodar uzme duše, da se već jednom oslobodimo ovog! Međutim:

"A nevjernike čeka vatra džehenemska, oni neće biti na smrt osuđeni, i neće umrijeti, i neće im se patnja u njemu ublažiti." /35:36/ Malik će im tada odgovoriti: **"Doista vi (tu) ostajete!"** Dakle, vama iz njega izlaska nema. Vama spasa od njega nema. Potom navodi uzrok koji ih je u ovu patnju doveo. To je suprotstavljanje istini. Pa kaže: **"Mi smo vam istinu slali."** Sve vam jasno rekosmo, objasnismo i protumačismo, **"ali većina vas istinu prezire."** Vaša narav nije je prihvatila, naprotiv, odavali ste se zabludama, okrećući se od Istine. Zato, krivite sami sebe. Ali, uzalud, kajanje ne pomaže, niti prijekor. Zatim Uzvišeni veli:

"Ako oni pletu zamke, i Mi ćemo zamke njima postaviti." Kao što Uzvišeni veli: **"Izmišljali su spletke, a Mi smo njima spletke činili onda kad se nisu nadali." /27:50/** Bili su se ponadali da će Istinu moći otjerati zabludom, prijevarom i spletkama se služeći. Ali Allah razatka Svoje spletke, te ono što su spletkarili njima se vrati.

"Zar oni misle da Mi ne čujemo šta oni nasamo razgovaraju i kako se među sobom dogovaraju?"; tajne i javne njihove postupke.

"Čujemo Mi, a izaslanici Naši, koji su uz njih, zapisuju." Mi sve o njima znamo. A i meleki pišu, njihov svaki mali i veliki gest.

قُلْ إِنْ كَانَ
لِلرَّحْمَنِ وَادًّا فَأَنَا أَوَّلُ الْعَبِيدِينَ ﴿٨١﴾ سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٨٢﴾ فَذَرَهُمْ مَحْضُومًا وَيَلْعَبُوا حَتَّى يَأْتِيَ الْبُرْجَانُ
يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٨٣﴾ وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ
وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٨٤﴾ وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٥﴾ وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ
يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾ وَلَئِنْ
سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٨٧﴾ وَقِيلَ يَا رَبِّ إِنَّ
هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾ فَأَصْحَعْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلِّمْ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

"Reci: 'Kad bi Svemilosni imao dijete, ja bih Mu prvi ibadet činio!'" /81/ "Neka je uzvišen Gospodar nebesa i Zemlje, i Gospodar Arša, od onoga kako Ga oni opisuju!" /82/ "Pa, ti ih ostavi neka se izživljavaju i zabavljaju dok ne dožive Dan kojim im se prijeti", /83/ "On je Onaj Koji je i na nebu Bog, a i na Zemlji Bog. On je Mudri i Sveznajući!" /84/ "I neka je uzvišen Onaj Čija je vlast na nebesima i na Zemlji, i između njih, On jedini zna kada će Smak svijeta biti, i Njemu ćete se svi vratiti!" /85/ "Oni kojima se oni, pored Njega, klanjaju - neće se moći za druge zauzimati; moći će samo oni koji istinu priznaju, oni koji znaju." /86/ "A ako ih zapitaš ko ih je stvorio, sigurno će reći: 'Allah!' Pa kuda se onda odmeću?!" /87/ "A Poslanik reče svoje riječi: 'Gospodaru moj, ovo su, zaista, ljudi koji neće vjerovati!'" /88/ "Pa ti se okreni od njih i reci: 'Mir (vama)! - ta sigurno će oni saznati!'" /89/

Uzvišeni kaže: **"Reci"**, o Muhammede:

"Kad bi Svemilosni imao sina, ja bih Mu prvi ibadet činio!" Znači, da se to pretpostavi, ja bih Ga i na taj način obožavao, zato što sam Mu poslušan rob, u svemu što mi naredi. Kod mene nema protivljenja, niti odbijanja, niti otkazivanja predanosti Njemu. Kad bi tako pretpostavili, ovako bi imalo i da bude. Međutim, tako nešto je kod Allaha, dž.š., u pravilu, nemoguće. Ali, uvjeti koji se postave, nije nužno i da se ispune, niti to znači da je nešto dozvoljeno. Kao što Uzvišeni veli:

"...da je Allah htio dijete imati, izabrao bi, između onih koje je stvorio, onoga koga bi On htio. Uzvišen neka je On; On je Allah, Jedini i Svemoćni!" /39:4/

"Neka je uzvišen Gospodar nebesa i Zemlje, i Gospodar Arša, od onoga kako Ga oni

opisuju!", tj. uzdigao se, uzvisio, i ne dolikuje Stvoritelju svega da ima dijete. On je Jedan, Jedinствен, Kome se svako obraća. Njemu niko ne nalikuje. Niko nije kao On. Prema tome, On nema dijete. Uzvišeni veli: **"Zato ih ostavi neka se življavaju"**, u svom neznanju, u svojoj zabludi, **"i zaboravljaju"**, na dunjaluku svome, **"dok ne dožive Dan kojim im se prijet"**. To je Sudnji dan. Znači: tada će znati gdje im valja ići.

"On je Mudri i Sveznajući." Ovaj je ajet poput riječi Uzvišenog:

"On je Allah na nebesima i na Zemlji, On zna i što krijete i što pokazujete, i On zna i ono što radite" /6:3/, tj. On je Onaj Kome se obraća i na nebu i na Zemlji.

"...i neka je uzvišen Onaj Čija je vlast na nebesima i na Zemlji i između njih", tj. On je njihov Stvoritelj, i Vladar, i Ravnatelj svega na njima. Daleko je On od toga da ima dijete. Uzvišen je On i čist od svake mahane i krnjavosti. Ima carstvo nad svim formalno i apsolutno.

"On jedini zna kada će Smak svijeta biti."

Znanje o vremenskom omeđenju Sudnjeg dana doseže samo On. "...i Njemu ćete se svi vratiti!", tj. On će svakoga nagraditi kako kome dolikuje.

"Oni kojima se oni, pored Njega, klanjaju - neće moći", tj. kao što su kipovi ili kumiri, **"da se za druge zauzimaju"**, tj. neće biti u stanju zagovorništva za svoje obožavatelje.

"...moći će samo oni koji istinu priznaju, oni koji znaju." Zagovorništvo će, dakle, koristiti samo onom ko je Istinu potvrđivao razumom i srcem. Dalje Uzvišeni veli:

"A ako ih zapitaš, ko ih je stvorio, sigurno će reći: 'Allah!' Pa kuda se onda odmeću?" Ako se, dakle, mušrici upitaju o njihovom Stvoritelju, on će priznati da je On, Uzvišeni, Tvorac svega. Ali i pored toga, oni mimo Njega vjeruju u nešto drugo, koje nema vlasti nad bilo čim, niti išta od moći. Time uistinu održavaju krajnje neznanje, maloumnost i ograničenost, te zato Uzvišeni veli: **"pa kuda se onda odmeću?"** Riječi Uzvišenog:

"A Poslanik reče svoje riječi: 'Gospodaru moj, ovo su, zaista, ljudi koji neće vjerovati'", tj. Muhammed, s.a.v.s., žalio se svome Gospodaru, kako je njegov narod, što ga u laž utjeruje, narod koji ne vjeruje. Te Allah njemu veli: **"pa ti se okreni od njih"**, od mušrika.

"Reci: 'Mir (vama)!'" Ti, dakle, nemoj im odgovarati na riječi kojima oni tebe provociraju. Ne uzvraćaj ružnim. Nego, pak, pokušaj ih pridobiti i odvoji se od njih djelom i riječju **"...ta sigurno će oni saznati!"** Ovo je njima prijetnja od Uzvišenog Allaha. To njima i dolikuje i neće ih mimoići, a On je mimo njih Vjeru Svoju i riječ Svoju uzdigao. Te nakon toga propisao borbu i čeličenje, te pohrli svijet u Allahovu vjeru sa svih strana, pa se islam proširi i na Istoku i na Zapadu.